

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Pavlíny Vrkočové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **V. D.**, zast. JUDr. Viet Anh Nguyen, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 804/58, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2016, č. j. 2 Ad 18/2016 - 20,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Soudem ustanovenému zástupci žalobkyně, JUDr. Viet Anh Nguyenovi, advokátovi, se sídlem Václavské náměstí 804/58, Praha 1, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování žalobkyně v řízení o kasační stížnosti ve výši celkem 2.600 Kč. Tato částka bude zástupci žalobkyně vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 27. 4. 2016, č. j. X, kterým bylo rozhodnuto o jejích námitkách proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 10. 2014, č. j. X, ve věci jejího starobního důchodu tak, že došlo ke změně tohoto rozhodnutí, dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., v platném znění, s přihlédnutím ke Smlouvě mezi Českou republikou a Ukrajinou o sociálním zabezpečení, publ. pod č. 29/2003 Sb. m. s. (dále jen „Smlouva“), která vstoupila v platnost 1. 4. 2003, a to tak, že se žalobkyni od 1. 3. 2010 zvyšuje starobní důchod na částku 1.083 Kč měsíčně.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 12. 2016, č. j. 2 Ad 18/2016 - 20, žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že ke dni 1. 4. 2003, kdy Smlouva vstoupila v platnost, měla žalobkyně trvalý pobyt na Ukrajině, což nebylo nijak zpochybněno. Proto doba od 2. 11. 1992 do 31. 3. 2003, kterou požadovala žalobkyně zhodnotit jako dobu pojištění v systému důchodového pojištění ČR dle článku 39 odst. 4 Smlouvy, je dobou ukrajinského pojištění bez ohledu na to, zda ve skutečnosti žalobkyně vykonávala práci na Ukrajině či na území ČR. V uvedeném období vykonávala žalobkyně na území ČR práce, jakožto zaměstnankyně společnosti Kometa se sídlem na Ukrajině. Dobu výkonu zaměstnání za uvedené období proto může žalobkyni zhodnotit pouze nositel důchodového pojištění Ukrajiny na základě právních předpisů Ukrajiny. Městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 12. 2015, č. j. 9 Ads 182/2015 - 40, jímž byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2015, č. j. 1 Ad 2/2015 - 19, a rozhodnutí žalované ze dne 14. 11. 2014, které se zabývaly zhodnocením doby pojištění žalobkyně od 2. 11. 1992 do 31. 7. 2003.

Proti rozsudku podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost dle § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s. „), neboť se domnívá, že městský soud nesprávně právně posoudil její věc, a proto vydal nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Znovu zpochybnila výklad čl. 39 odst. 4 Smlouvy, a to i přestože Nejvyšší správní soud v rozsudku sp. zn. 9 Ads 182/2015 vyjádřil odlišný právní názor.

Stěžovatelka uvedla, že byla opakovaně a podrobně seznámena svým právním zástupcem s rozsudkem zdejšího soudu ze dne 3. 12. 2015, č. j. 9 Ads 182/2015 - 40. Celou situaci však pociťuje jako velkou křivdu a nemůže se ztotožnit se závěrem uvedeným v tomto rozsudku. Přála si, aby v kasační stížnosti byla ocitována její vlastní slova: “ *Já, V. D., nar. X, obracím se na Nejvyšší správní soud a prosím, aby řešil můj problém s důchodem. Nesouhlasím s rozhodnutím správy sociálního zabezpečení a nesouhlasím s rozhodnutím Městského soudu, protože jsem odpracovala více jak deset let do té doby, kdy se změnil zákon dne 1. 4. 2003 a celou tu dobu dostávala výplatu v českých korunách. Prosím Nejvyšší správní soud, aby v této věci rozhodl.*“

Podobně jako v předcházející věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 9 Ads 182/2015 uvedla, že právní normy je nutné vykládat jako součást většího celku a vzít v úvahu účel a celkový kontext dané právní úpravy, což vyplývá i z čl. 31 odst. 1 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.

Namítala, že na její případ je nutno aplikovat čl. 6 Smlouvy, tedy kritérium místa faktického výkonu práce, čl. 7 Smlouvy (upravující ochrannou dobu). Podle ní se doba od 2. 11. 1992 do 31. 3. 2003 považuje za dobu pojištění Ukrajiny (dle čl. 39 odst. 4 Smlouvy), ale zároveň se na tuto dobu pojištění vztahují právní předpisy České republiky dle čl. 6, 7 a čl. 15 Smlouvy. Žalovaná tedy měla, podle názoru stěžovatelky, započíst pro výpočet jejího dílčího důchodu i výše uvedenou dobu pojištění, ačkoli je považována za ukrajinskou dobu pojištění, neboť tato doba pojištění byla získána dle právních předpisů České republiky. Navrhovala proto rozsudek městského soudu zrušit a věc vrátit k novému projednání.

Žalovaná navrhla ve svém vyjádření zrušit rozsudek městského soudu a žalobu odmítnout dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatelka znovu zpochybňuje výklad čl. 39 odst. 4 Smlouvy, přestože Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 3. 12. 2015, č. j. 9 Ads 182/2015 - 40, vyjádřil závazný právní názor. Pokračování v dané věci brání res iudicata – překážka věci pravomocně rozhodnuté. Žalovaná dále odkázala na své vyjádření k žalobě ze dne 25. 7. 2016, na dosavadní průběh řízení a závěry rozsudku zdejšího soudu sp. zn. 9 Ads 182/2015.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), osobou oprávněnou, přičemž stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je přípustná (§ 102 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

Kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že v době od 2. 11. 1992 do 31. 7. 2003 byla stěžovatelka zaměstnána u společnosti se sídlem na Ukrajině, která na území ČR zřídila organizační složku, přičemž stěžovatelka vykonávala práci v ČR. Zaměstnavatel za ni neodváděl pojistné na sociální zabezpečení, a to ani v ČR ani na Ukrajině. Stěžovatelka je občankou Ukrajiny a měla po většinu uvedené doby na území ČR povolen dlouhodobý pobyt (od 29. 2. 1993 do 29. 7. 2003), a dále trvalý pobyt (od 30. 7. 2003).

Nejvyšší správní soud se zabýval otázkou, zda není na místě kasační stížnost odmítnout podle ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., podle něhož *„kasační stížnost je dále nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.“* Nejvyšší správní soud však v usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 – 165, ohledně výkladu citovaného ustanovení dospěl k právnímu závěru, že *„opakovaná kasační stížnost, v níž stěžovatel vznesl pouze námitky, které mohl uplatnit již v předešlé kasační stížnosti, je podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. nepřípustná. Ze zákazu opakované kasační stížnosti platí výjimky pro případy, kdy Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí soudu pro procesní pochybení, nedostatečně zjištěný skutkový stav, případně nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Posouzení toho, které námitky mohl stěžovatel uplatnit již v předešlé kasační stížnosti, závisí na konkrétních okolnostech případu.“* V posuzované věci byl rozsudkem zdejšího soudu č. j. 9 Ads 182/2015 - 40, zrušen rozsudek městského soudu ze dne 23. 7. 2015, č. j. 1 Ad 2/2015 - 19 z důvodu nepřezkoumatelnosti (byť se nepřezkoumatelnost týkala doby pojištění od 1. 4. 2003). Bylo zrušeno i rozhodnutí žalované ze dne 14. 11. 2014. Žalovaná následně zahájila nové řízení s Penzijním fondem Ukrajiny ve věci přešetření doby zaměstnání stěžovatelky od 1. 11. 1992 do 31. 3. 2003, neboť sídlo zřizovatele tehdejšího zaměstnavatele stěžovatelky bylo na Ukrajině. Dne 15. 2. 2016 stěžovatelka vyjádřila nesouhlas s tím, aby ve věci jejího zaměstnání bylo jednáno

s Penzijním fondem Ukrajiny a požádala o zastavení tohoto šetření. Na základě její žádosti bylo šetření zastaveno. S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud neshledal podmínky pro odmítnutí kasační stížnosti pro nepřípustnost.

Nejvyšší správní soud podotýká, že v době od 2. 11. 1992 do 31. 3. 2003 měla stěžovatelka trvalý pobyt na Ukrajině. Proto se uvedená doba pojištění, bez ohledu na to, zda byla získána na Ukrajině (podle ukrajinských předpisů) nebo na území České republiky (podle českých předpisů), považuje za ukrajinskou dobu pojištění. Před 1. 4. 2003, tedy před platností Smlouvy, je zachován tzv. teritoriální princip, který vyplývá z předchozího smluvního ujednání uplatňovaného ve vztazích s Ukrajinou, tj. Dohody mezi Československou republikou a SSSR o sociálním zabezpečení. Teritoriální princip stanoví jako určující hledisko trvalý pobyt žadatele. Doby pojištění od 1. 4. 2003 jsou již hodnoceny podle principu proporcionality, tedy hodnotí je vždy stát, na jehož území byly skutečně získány. Čl. 39 odst. 4 Smlouvy má zajistit kontinuitu s předchozí právní úpravou (viz rozsudky zdejšího soudu ze dne 28. 4. 2010, č. j. 4 Ads 89/2009 - 86 a ze dne 4. 2. 2009, č. j. 6 Ads 64/2008 - 42).

Zdejší soud v rozsudku ze dne 3. 12. 2015, č. j. 9 Ads 182/2015 - 40, stěžovatelce podrobně vysvětlil, že žalovaná i městský soud aplikovaly čl. 39 odst. 4 Smlouvy pouze na doby pojištění do 31. 3. 2003 včetně. Smlouva totiž vstoupila v platnost na základě svého článku 41 dne 1. 4. 2003 a přechodné ustanovení zakotvené v čl. 39 odst. 4 se vztahuje pouze na doby pojištění získané do 1. 4. 2003. V bodě 22 citovaného rozsudku je rovněž explicitně uvedeno, že doba od 2. 11. 1992 do 31. 3. 2003 je tedy ukrajinskou dobou pojištění. A k tomu v bodě 23 dodává: *„Stěžovatelka se mýlí, pokud se domnívá, že pro posouzení této otázky je podstatné, zda byly doby pojištění získány podle českých nebo ukrajinských právních předpisů. Toto kritérium zavádí Smlouva pro dobu od jejího vstupu v platnost (srovnej kolizní úpravu v čl. 6, dle které [j]estliže články 7 a 8 této smlouvy nestanoví jinak, vztahují se na pracovníky právní předpisy té smluvní strany, na jejímž území je vykonávána pracovní činnost). Doby pojištění stěžovatelky získané do 1. 4. 2003 však budou na základě čl. 39 odst. 4 Smlouvy vždy ukrajinskými dobami pojištění.“*

Nejvyšší správní soud nebagatelizuje tíživou sociální situaci stěžovatelky, nicméně k výkladu čl. 39 odst. 4 Smlouvy již zaujal závazný právní názor ve výše uvedeném rozsudku sp. zn. 9 Ads 182/2005, se kterým stěžovatelka byla opakovaně a podrobně seznámena (jak sama uvádí v kasační stížnosti). Stěžovatelka v této kasační stížnosti neuvedla žádné nové skutečnosti, které by výše uvedený výklad zpochybnily, pouze opakovaně nesouhlasí s již vysloveným závazným právním názorem. Odlišnost úpravy pro doby pojištění získané před a po vstupu Smlouvy v platnost je ve výše uvedeném rozsudku vysvětlena (viz např. bod 25 citovaného rozsudku) a žalovaná postupovala v souladu s ustanovením § 78 odst. 5 s. ř. s. Obecné pravidlo, podle kterého je již jednou vysloveným právním názorem kasačního soudu v konkrétní věci vázán nejen správní orgán, ale i krajský soud a Nejvyšší správní soud, může být prolomeno rovněž v případě, že se v mezidobí k rozhodné otázce vyslovil odlišně Ústavní soud, Evropský soud pro lidská práva, či Evropský soudní dvůr (k tomu viz usnesení rozšířeného senátu tohoto soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007 - 56, publikované pod č. 1723/2008 Sb. NSS). V posuzované věci však tato situace nenastala.

Nejvyšší správní soud tedy nepřisvědčil uplatněné kasační námitce. Městský soud nepochybil, když zamítl žalobu stěžovatelky. V dané věci byl vysloven konkrétní právní názor a tímto právním názorem byl vázán správní orgán i městský soud. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl dle § 110 odst. 1, in fine s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložil. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka byla v řízení o kasační stížnosti procesně neúspěšná, právo na náhradu nákladů řízení jí nenáleží. Procesně úspěšné žalované žádné náklady, nad rozsah vyplývající z její úřední činnosti, nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odměna zástupci stěžovatelky JUDr. Viet Anh Nguyena, advokátovi, který byl ustanoven usnesením ze dne 2. 2. 2017, č. j. 4 Ads 11/2017 - 19, a jehož náklady nese stát, byla stanovena za dva úkony právní služby, spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a písemném návrhu ve věci samé – odůvodnění kasační stížnosti ze dne 3. 3. 2017, ve výši 2.000 Kč [§ 7 bod 3., § 9 odst. 2, § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů], a z náhrady hotových výdajů za dva úkony právní služby ve výši 600 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky). Odměna zástupci stěžovatelky tedy celkem činí 2.600 Kč. Zástupce stěžovatelky nedoložil, že je plátcem DPH, proto mu nebyla přiznána. Částka ve výši 2.600 Kč bude zástupci stěžovatelky vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. května 2017

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu